

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Варакута А. В.

студент 5 курсу

*Навчально-дослідного інституту права міжнародно-правових відносин
Університету митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Допит підозрюваного у злочині, передбаченому ст. 286 КК України, здійснюється при дотриманні стст. 224, 276–279 КПК України та інших процесуальних норм, а також з урахуванням відповідних криміналістичних рекомендацій щодо тактики і прийомів провадження цієї слідчої дії, що надає можливість отримати необхідні дані для встановлення винних осіб у його вчиненні, обставин, що характеризують механізм злочину, з'ясування його детермінантів для використання при запобіганні цим суспільно небезпечним діянням.

Допит підозрюваного – це слідча дія, яка має на меті одержання від нього інформації про обставини розслідуваного злочину, а також інші факти, що мають значення у кримінальному провадженні з метою встановлення обставин вчиненого діяння. Допит об'єктивно є найбільш поширеною слідчою дією при розслідуванні кримінальних проваджень щодо будь-яких злочинів. Так, за даними нашого дослідження, 53 % слідчих вказують на ефективність допитів для отримання доказової інформації при розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Вважається, що допит підозрюваного, який вчинив ДТП, має здійснюватися якомога швидше після її виникнення, проте кримінально-процесуальне законодавство та фактичні обставини пригоди не завжди надають таку можливість. Найбільш ефективним є допит водія негайно після огляду місця події та початку кримінального провадження, що сприяє досягненню мети цієї слідчої дії щодо максимального докладного і детального з'ясування обставин події, уникнення помилкових версій, створення підґрунтя для визначення всього спектру питань, що вимагають уточнення, доповнення, встановлення та перевірки їхньої достовірності.

Суттєвим елементом тактики підготовки до допиту є планування блоку питань, спрямованих на з'ясування особи підозрюваного, зокрема в частині встановлення: а) соціально-демографічних відомостей; б) фізіологічних і психічних якостей; в) соціальної ролі, професійної діяльності та характеристики в суспільстві, сім'ї та побуті; г) долучення і діяльності (досвіду) щодо експлуатації транспорту; г) обставин та

механізму вчинення злочину. Визначення вказаних відомостей має важливе значення для досудового розслідування злочину та здійснення правосуддя, метою є визначення рекомендацій щодо криміналістичної тактики та прийомів допиту підозрюваного у вчиненні злочину, пов'язаного з порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, для забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування вказаних діянь.

Завданням слідчого при підготовці допиту має бути вивчення та аналіз зібраних матеріалів провадження, їхньої процесуальної відповідності, а також виявлення можливих порушень, недоліків і прогалин при їхньому складанні, які потребують уточнення чи усунення під час допиту. Цьому мають слугувати порівняльні аналітичні таблиці, в яких слідчий здійснює стислий виклад відомостей, що містяться у показаннях учасників кримінального провадження та вимагають остаточного з'ясування на предмет їхньої достовірності. У першу чергу, слід звернути увагу на первинні пояснення, що надавалися водієм безпосередньо після вчинення пригоди. Адже якщо на допиті виявляються суттєві невідповідності між цими поясненнями та показаннями підозрюваного, вони мають бути для слідчого очікуваними і підлягають обов'язковому з'ясуванню. Аналогічному аналізу піддаються показання інших учасників провадження (потерпілих, свідків), що також розглядаються у комплексі з відомостями, отриманими при поясненні від особи, яка вчинила пригоду.

Серед правових якостей підозрюваного важливим є з'ясування питань щодо вчинення ним раніше злочинів, зокрема пов'язаних з порушенням правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, дорожньо-транспортних пригод, порушень правил дорожнього руху та відповідальності, до якої він притягувався за ці порушення. Звертаючись до безпосереднього з'ясування обставин вчинення пригоди, наголосимо на необхідності детальної фіксації відомостей, пов'язаних зі станом самопочуття підозрюваного на час вчинення пригоди (хворобливий або стомлений стан, алкогольне чи наркотичне сп'яніння, вживання ліків, які негативно впливають на керування транспортним засобом тощо), що має бути предметом подальшої перевірки. З цим пов'язано питання проходження водієм на виробництві передрейсового медичного контролю, адже у разі виявлення вказаних вище ознак він не повинен бути допущений до керування транспортним засобом або відсторонений від нього.

Окремий блок показань має стосуватися транспортного засобу, при керуванні яким було вчинено ДТП, зокрема його тип, модель, номерний знак, належність, проходження технічного огляду та технічний стан, ремонт і переобладнання, наявні дефекти та несправності, порядок

випуску в експлуатацію перед пригодою тощо. З'ясуванню підлягають обставини, пов'язані з поведінкою підозрюваного безпосередньо перед пригодою, маршрут і мета поїздки, обумовлені його виробничими чи особистими планами. Наявність у транспортному засобі пасажирів, вантажу, його габарити і вага, спосіб кріплення та супровідні документи – все це має значення для вирішення питань наступних експертних досліджень. Детальної характеристики вимагає отримання від підозрюваного відомостей про пересування транспортного засобу під його керуванням перед пригодою, а саме: категорія та параметри дороги (ширина, профіль, покриття, смуги руху), засоби регулювання дорожнього руху (розмітка, дорожні знаки, світлофори), а також інші елементи дорожньої інфраструктури. Обов'язково слід отримати від підозрюваного відомості про координати руху транспортного засобу стосовно проїзної частини, а також ustalених об'єктів (перехрестя, естакади, шляхопроводи, споруди на узбіччі тощо) на шляху руху транспортного засобу.

При складанні схеми до протоколу допиту слідчий перетворює вербальну інформацію, отриману від підозрюваного, у графічний вигляд, здійснюючи її аналіз. Досвід показує, що в таких випадках об'єктивно зростає вірогідність виявити обставини, які могли залишитися поза увагою під час допиту, та вжити своєчасні заходи щодо їхнього встановлення. Показання підозрюваного при виникненні потреб можуть бути перевірені шляхом проведення слідчого експерименту відповідно до ст. 240 КПК України.

Йдеться про перевірку й уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин правопорушення, шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань. Саме за допомогою такої перевірки слід з'ясувати не приблизні, а максимально наближені до дійсних параметри кількісних показників (відстань, швидкість, тривалість часу тощо), що характеризують просторові й часові характеристики механізму ДТП.

Результати слідчого експерименту дозволяють перевірити та уточнити показання підозрюваного й отримати доброякісні докази, що характеризують механізм ДТП. Не випадково на практиці надається важливе значення результатам перевірки показань підозрюваного шляхом слідчого експерименту, адже вони дозволяють досягти встановлення високого ступеня їхньої достовірності, а відтак, неспростовності, що є важливим фактором для досягнення завдань кримінального судочинства.

Таким чином, поряд із загальнотеоретичними засадами криміналістичної тактики розслідування злочинів важливе значення має теоретичне і прикладне дослідження особливостей провадження окремих слідчих і процесуальних дій, зокрема допиту підозрюваних у

кримінальних провадженнях щодо порушень правил безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту. Зазначені особливості обумовлені специфікою протиправної поведінки у злочинах, що вчиняються з необережності, а отже, вимагають дотримання належної тактики і прийомів, які забезпечують отримання достовірних доказів при розслідуванні цих кримінальних проваджень.

Література:

1. Глобальный план осуществления Десятилетия действий по обеспечению безопасности дорожного движения 2011–2020 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.who.int/roadsafety/decade_of_action/plan/ru/

2. Моніторинговий кримінологічний аналіз злочинності в Україні (2009–2013 роки) : монографія / Блажівський С. М., Козьяков І. М., Книженко О. О., Литвак О. М., Яриш О. Н. та ін. – К. : Національна академія прокуратури України, 2014. – 484 с.

3. Новиков С. И. Следственный эксперимент при расследовании дорожно-транспортных происшествий / С. И. Новиков, Ш. Ш. Ярамышьян. – КВШ МВД СССР, 1988. – 84 с.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ У РУСЛІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕОРІЇ РОЗБИТИХ ВІКОН

Голубош Г. В.

студентка 3-го курсу

*Рівненського коледжу Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

м. Рівне, Україна

Голубош В. В.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри кримінального права, процесу і криміналістики
Київського інституту інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

м. Київ, Україна

генерал поліції третього рангу, начальник

*Головного управління Національної поліції в Івано-Франківській області
м. Івано-Франківськ, Україна*

Теорія розбитих вікон у сучасних умовах потребує свого докорінного переосмислення з позицій права, моралі, релігії, соціології,